

NEJČASTĚJŠÍ DOTAZY K MÍSTNÍ AGENDĚ 21

Proč je místní Agenda 21 mimořádná?

Je tu mandát schválený OSN - místní úřady celého světa se zapojují do tohoto procesu - v roce 2001 to bylo již 6.300 municipalit ve více než 100 různých zemích světa. V Evropě se 1.300 měst s celkem 100 mil. obyvateli připojilo ke Kampani udržitelných měst, jejímž hlavním cílem je podpora MA 21. Program Zdravých měst nyní zahrnuje 1500 měst na celém světě. Přes 70% místních Agend 21 má vytvořenou strategii udržitelnosti, do jejíž přípravy přispěli zástupci hlavních skupin (podílníků). V Japonsku se ke strategii MA 21 přihlásilo celkem 109 municipalit. Ve Švédsku jsou to všechny místní správy a ve Velké Británii 90%. V Austrálii má strategii MA 21 177 municipalit, v oblasti Pobaltí, Polska a Ruska je to celkem 100 měst. Proces decentralizace rozhodovacích pravomocí z centrální na místní úroveň vedl k šíření programů MA 21 v Asijsko-pacifickém regionu: v Číně, Thajsku, Indonésii, Filipínách, Malajsii, Vietnamu, a Jižní Koreji. V případě Jižní Koreje jde o 170 měst s oficiálním procesem MA 21. V Jižní Americe napomáhá MA 21 šířit rovnost a demokracii v místních správách. Místní Agendy 21 jsou podporovány z národní i mezinárodní úrovně. Podstatou místní Agendy 21 jsou principy udržitelného rozvoje. Tento proces uznává klíčovou úlohu místních úřadů pro dosažení udržitelnosti. Vyžaduje podíl všech místních činitelů a podporuje místní demokratické procesy. Vyzývá ke spolupráci a ke sdílení myšlenek a poznatků s ostatními. Poukazuje na globální odpovědnost - snižováním nepříznivých dopadů na ekonomiku, společnost i životní prostředí v místě snižujeme dopady i na vzdálenější místa. Jde o komplexní přístup k řízení společnosti - o propojení ekonomických, sociálních, ekologických, kulturních a dalších aspektů, které ovlivňují životní úroveň místních obyvatel.

Je místní Agenda 21 zcela něco nového?

Mnohé z aktivit a programů, které v současné době probíhají a které směřují ke zlepšení životního prostředí a kvality života, by se daly nazvat místní Agendou 21. Není to tedy tak, jak by si lidé mohli říci: "Zase něco nového, zase budu muset začít od začátku", ale jedná se o větší propojení, širší a otevřenější spolupráci a o celkový přístup k řešení problémů rozvoje.

Nelze však říci, že realizujete místní Agendu 21, pokud probíhá některá z uvedených činností bez toho, aniž by tato činnost byla součástí dlouhodobé, jasně stanovené a společenskými skupinami a veřejností přijaté strategie udržitelného rozvoje vaší obce.

Do procesu místní Agendy 21 mohou spadat například následující činnosti:

- obnova památek
- ožívování a zachovávání tradičních zvyklostí a řemesel
- udržitelná turistika
- územní plánování založené na integrovaném přístupu a vhodná výstavba
- péče o krajinu
- péče o starší občany
- programy pro školy zaměřené na otázky udržitelného rozvoje
- programy konzultací, které by měly vést k vytvoření strategického plánu rozvoje místa
- praktické práce v místě, tzv. práce "zdola" v rámci místního společenství, jako např. výsadba stromů, údržba parků
- projekty, které se zabývají konkrétní problematikou např. dopravou

- kulturní a společenské akce, akce pro veřejnost (slavnosti, jarmarky, poutě)
- výchovné a vzdělávací programy pro veřejnost i pro místní zastupitele a jiné cílové skupiny
- spolupráce s médii při osvětě veřejnosti
- podpora vhodného podnikání
- vlastní práce místních orgánů - zapracování principů udržitelného rozvoje do koncepcí, plánů i každodenní agendy
- environmentální systémy řízení pro podniky, místní úřady a další instituce
- ekologické vytápění
- nákupy respektující udržitelnost spotřeby

a řada dalších.

Uvedené bloky činností jsou jenom malou ukázkou toho, co může být nazýváno aktivitami v rámci místní Agendy 21.

Řešení udržitelnosti je velmi složitá problematika a místní Agenda 21 je proces se širokým záběrem, protože se dotýká všech složek života. Přijetí principů udržitelného rozvoje do politiky místní správy, stanovení strategického rozvojového plánu a zapojení veřejnosti do plánování i aktivit jsou výchozími kroky procesu místní Agendy 21. Součástí místní Agendy 21 je i celá řada konkrétních aktivit a projektů. Nelze však dělat všechno najednou. Je podstatné začít s něčím, co je pro to které místo opravdu důležité a co může přinést, byť malý, úspěch.

Jaká je role místních úřadů v místní Agendě 21?

Místní úřady/správy obcí mají rozhodující roli v udržitelném rozvoji, protože:

- zastupují místní společenství a pracují v jeho zájmu
- mají právní nástroje k regulaci činností v území
- mají významnou úlohu při plánování
- místní samosprávy vlastní a spravují majetek v nejrůznější míře
- mohou z velké části ovlivňovat místní obyvatele i návštěvníky pomocí osvěty, poradenství, informací a příkladů
- mohou podněcovat a příznivě ovlivňovat širší spolupráci mezi různými organizacemi, institucemi a sektory, mají přímé vlivy jako spotřebitelé a zaměstnavatelé

Velmi důležité je to, že zodpovědné místní zastupitelstvo má stěžejní úlohu v přenášení pozitivních názorů, hodnot, potřeb a snah lidí do programů, projektů, politiky a plánů, a v jejich praktickém uplatnění. Místní Agenda 21 se zabývá uplatněním principů udržitelnosti v praxi a neměla by být pokládána za rozptylování od "opravdové" práce. Naopak je tam, kde "opravdová" práce začíná a končí.

Čeho chceme prostřednictvím místní Agendy 21 dosáhnout?

Globální problémy mají kořeny v místních činnostech, a proto je jejich řešení závislé na místních aktivitách. Místní Agenda 21 by měla směřovat k udržitelnosti v místním měřítku i v globálních návaznostech a měla by zprostředkovat pochopení souvislostí mezi globálními záležitostmi a našimi individuálními rozhodnutími. Měla by pojednávat o dosahování "více s málem" (ke skutečným hodnotám nepotřebujeme mnoho materiálních zdrojů), jde o větší využívání našich dovedností a duševního potenciálů a úspornější využívání zdrojů.

Můžeme být náročnější na kvalitu našeho životního prostředí a kvalitu našeho života a přitom skromnější v našich materiálních požadavcích.

MA21 by měla vést k otevřené spolupráci celého místního i širšího společenství. Zabývá se zabezpečením kvalitního života (ve všech jeho dimenzích - materiální, duchovní, kulturní, společenské, etické, estetické aj.) v kvalitním prostředí, a to s perspektivou dlouhodobé udržitelnosti.

Pokud uplatníme místní Agendu 21, pak můžeme pozitivně ovlivnit:

- dopravu,
- ekonomickou úroveň a rozvoj,
- výrobu a spotřebu,
- zaměstnanost,
- nakládání s energií,
- počet obyvatel,
- stupeň kriminality,
- bezpečnost,
- těžbu hornin a surovin,
- znečištění prostředí,
- produkci odpadů,
- nakládání s odpady,
- kvalitu ovzduší,
- kvalitu potravin,
- kvalitu a spotřebu vody,
- infrastrukturu,
- kvalitu bydlení,
- turistiku,
- zdraví,
- komunikaci mezi lidmi,
- výchovu a vzdělávání,
- místní tradice,
- sociální péči,
- spokojenost obyvatel a návštěvníků,
- diverzitu (rozmanitost) přírody, kultury, názorů ad.,
- krajinu,
- přírodu a zeleň,
- rekreaci,
- společenský život,
- stav historických budov,
- výstavbu,
- plánování,

a další oblasti.

Jaké přístupy je potřeba uplatňovat v procesu místní Agendy 21?

Důraz na udržitelný rozvoj by měl být rozhodujícím měřítkem při všech činnostech místních úřadů. Proces místní Agendy 21 musí být souvislou iniciativou, hodnotnými koncepty i způsoby realizace, a ne jenom sbírkou "hezkých" projektů. Systematický přístup k rozvoji místa s dlouhodobou perspektivou a uplatněním principů udržitelnosti je to, co se očekává od dobře pracujících místních úřadů.

Nejsou stanovené žádné jednotné postupy jak zavádět místní Agendu 21, ale jsou známy některé klíčové kroky jak na to.

Místní Agenda 21 se snaží povzbudit větší účast obyvatel v procesech plánování a realizace rozvoje. Každá kvalitní strategie místní Agendy 21 by měla spojovat snahy různých sektorů společnosti a místních obyvatel, vycházet z podrobné analýzy místních problémů a směřovat k udržitelnému rozvoji. To neznamená, že právo místních správ učinit konečné rozhodnutí by tím mělo být umenšováno nebo zpochybňováno, ale lidé by měli pomoci místní správě učinit co nejlepší rozhodnutí založené na základě jejich potřeb a usilování.

Kdo může MA21 iniciovat?

Iniciativa může vzejít z místní správy stejně tak jako ze skupiny místních lidí nebo externí organizace. Tato iniciační skupina by měla zajistit zapojení co nejširšího spektra občanů do vypracování strategického a akčního plánu rozvoje obce/regionu. Důležité je, aby tato iniciativa vedla k politickému zastřešení procesu MA21 a k rozvoji všech prvků systému.